

Östgöta Kräftprojekt

Information, maj 2006

Information från Östgöta Kräftprojekt, epilog

Fyra år går så fort när man har roligt. Östgöta Kräftprojekt närmar sig nu sitt definitiva slut. Under sommaren kommer en slutrapport att lämnas till Länsstyrelsen.

I fyra års tid har jag haft förmånen och glädjen att få jobba med att utveckla kräftorna som resurs i Östergötland. Projektet har haft löpande kontakt med mer än dubbelt så många intressenter som beräknat, vilket är väldigt roligt. Det första verksamhetsåret var ett mjukstartsår, därefter följde två intensiva år, då jag arbetade ungefär halvtid med kräftor och kräftfrågor i Östergötland. Sista året har varit ett så kallat utfasningsår, då jag arbetat ungefär en dag i veckan med kräftor på olika sätt. Den absolut största arbetstiden, detta sista år, har varit att initiera, planera och genomföra den stora kräftkonferensen i Jönköping i april.

I detta sista utskick ska jag berätta lite översiktligt vad vi gjort, och något om framtiden. Men redan nu vill jag nämna att jag kommer även framgent att arbeta med kräftor, och är det någon som har behov av att per telefon ställa frågor, är man alltid välkommen. Jag kommer fortfarande att finnas mycket i länet, och jobba med olika frågor och uppdrag.

Säsongsenkäten

Efter kräftfisket har vi varje år gått ut med en enkät. När vi nu har svar från tre år kan vi ställa samman dessa. Vi ställde ett antal frågor, dels återkommande, dels speciella. Här följer en sammanställning av ett urval av svaren:

Fråga	2003	2004	2005
Hur tycker du kräftfisket har varit i år? (medelbetyg)	2,6	3,6	2,4
Ungefär hur mycket fick du jämfört med ett normalår?	70 %	93 %	65 %
Hur har det gått att sälja kräftorna i år? (medelbetyg)	3,7	3,8	4,1
Har priserna ökat eller minskat i år? (medelbetyg)	3,1	2,9	3,0
Ungefär hur mycket kräftor fiskar du <u>upp</u> ett <u>normalår</u> ? (kg)	509	407	955
Vilket pris, exkl moms, fick du ut? (kr)	134,10	133,90	128,44

Vi kan här se hur fisket har varierat över åren. Många tyckte ju det var mer eller mindre dåligt 2005, men det var ju ganska dåligt även 2003. Som synes svänger fångsten ganska kraftigt över åren, och så har det ju alltid gjort. Försäljningen tycks alltid vara bra däremot. Priserna är stabila, och avsättningen god.

Vi har även frågat en hel del annat. Bästa betesfisk är olika sorters vitfisk, det ska vara stora biter av betet, gärna fiskskallar. Vill man veta mer om vad man anser, kan man läsa i de äldre utskicken.

Konferensen i april

I april hölls vår stora nordiska kräftkonferens i Jönköping. Det var den största konferensen sen den vi ordnade sist, år 2000. Orsaken till att den hölls i Jönköping är att där kommer man mitt i det svenska kräftområdet lite bättre, samt att det arrangerades där förra gången blev mycket lyckat. Därför valde vi att upprepa hela upplägget, samma namn, samma plats, samma organisatörer.

Det var många kända ansikten där, även från Östergötland. Men av förståeliga skäl kunde ju inte alla vara där. Men, man behöver inte missa allt för det, programmet, men speciellt alla föredragen (nästan) finns utlagda på Internet. Fiskeriverket har lovat att materialet ska finnas där åtminstone detta år ut. Sök via Fiskevattenägarna www.fiskevatten.org så kan man där

klicka sig vidare via Rika Kräftvatten, till Fiskeriverket, där alla föredragen ligger. Där finns mycket intressant att läsa, i det ca 20-talet föredrag som visas.

Konferensen var också mycket lyckad, så till vida att det var helt fullbokat, med ca 140 deltagare. Det hade inte gått in en kräftstjärt till. Likaså fick vi mycket och bra press på arrangemanget. Vi hade också ett tiotal utställare, som också verkar nöjda.

Spännande nyheter

I Vätternkommunerna Motala, Vadstena och Ödeshög har man precis bildat en ekonomisk förening kring kräftor, Kräftriket www.kraeftriket.com Detta är en mycket spännande och lovande satsning. Syftet är att utveckla produkterna kring kräftorna. Mer lokal förädling, mer alternativa kräftprodukter, mer andra produkter och aktiviteter som knyter an till kräftor på olika sätt. Man ska alltså bättre synliggöra, att det är härifrån mycket av Sveriges kräftor kommer. Det innebär att man ska hyra ut kräftfiske, båtar och guidning till turister, erbjuda olika kräftprodukter och lokala souvenirer. Därtill ska man ha lokala kräftfestivaler. Denna utveckling hoppas jag vi kan se mer av, och följa i framtiden.

Provytorna

I projektet har vi ju haft fyra sjöar med ett antal provytor i. Syftet har ju varit att följa över tre år hur fisket utvecklar sig. Vi har i parallella rutor testat hur det blir om man:

- Fiskar hårt och tar bort alla kräftor
- Fiskar hårt och släpper tillbaka de under 10 cm
- Fiskar och släpper tillbaka alla

Detta är ungefär de olika teorier om hur man ska förvalta kräftor. Försöket utformades tillsammans med forskarna på Lunds Universitet, och Fiskeriverket.

Vad kom vi då fram till? Jo, att fisket har mycket litet inflytande på kräftorna. Andra effekter dominerar. Vi fick alltså ingen synbar effekt alls, hur man än räknar och vänder på siffrorna. Detta gäller i alla fall för dessa tre år, i dessa fyra sjöar. Hela experimentet finns i detalj redovisat på Fiskeriverkets sammanställning från konferensen, som Patrik Stenroths föredrag. Detta resultat får anses som mycket överraskande, och ställer en hel del "säkra fakta" på sin spets.

Hur blir kräftorna i år?

Förra säsongen var ju inte så lysande i ett antal vatten. Frågan är då varför, och hur det kan bli i år? Men, det är mycket svårt att sja, speciellt om framtiden, brukar man säga.

Att förra säsongen för en del vatten var dålig, står nu helt klart. Men det finns inget som jag kan se som tyder på att det finns en ny faktor eller sjukdom, eller annat hot, som påverkar kräftorna nu. Vi vet att det kan variera mycket mellan åren, och det har det gjort förr också. Vi ska komma ihåg att vi befinner oss på nordgränsen till kräftors utbredning, så helt klart påverkas de av årsmånen, hur vädret är under ett helt år. Det finns en del intressanta idéer om detta, men inget som i efterhand går att styrka. Det är det som är problemet, det finns inga vatten som det finns mätningar i. Då är det mycket svårt att i efterhand säga var de har tagit vägen.

Sent i höstas var det en del vatten som fick en ökad mängd små kräftor. Jag har också fått rapporter att man får en hel del kräftor på sina håll i Vättern redan nu, och även i nån annan sjö.

Det problem som kan vara, är att vintern har varit lång, och utan avbrott. En lång vinter med mycket is och snö, kan i små näringsrika vatten skapa syrgasbrist på senvintern. Då kan man

hitta döda kräftor i strandkanten vid islossningen. Men, det var ju också så att en del större vatten, som fick tidig is, blåste upp kring Julen. Det kan också skapa problem, med att det blåser ner underkyllt vatten, eller iskristaller. Detta kan stressa kräftorna, så de blir känsliga för pestutbrott. Även detta yttrar sig senare som döda kräftor i strandkanten om våren.

Våren har ju i år varit både sen och kall. Det gör att ynglen troligen kommer att kläcka sent. Och först därefter kan honorna ömsa skal. Detta skulle kunna leda till att fisket i år blir sent också. Men, vi vet sen tidigare att mycket kan hända, och ändras, under sommaren. Vi ska förstås hoppas på en fin och varm och lång sommar. Det gillar även kräftorna.

Gammalt och annat material

Tidigare utskick från projektet, och en del annat material finns att hämta på www.fiskekortet.com "Kräftor i natur, bur och kultur" har blivit populär att tanka hem. Information kring odling, och annat intressant, finns på www.astacus.org

Vad händer nu, och sen?

Projekt Östgöta Kräftprojekt tar alltså slut nu. En slutrapport ska lämnas under sommaren. Om det är någon som vill skicka saker till de andra av er, har jag kvar alla adresser, både de som går som elpost, och de som går som snigelpost. Elpost kan jag gratis och lätt förmedla, men jag tar mig friheten att bedöma själv vad som är lämpligt att skicka, så det inte blir massa "spam".

Jag har i mina samtal med Länsstyrelsen, då främst länsexpert Per-Erik Larson, kommit fram till att det är mycket lämpligt att era adresser ställs till fiskeenhetens förfogande. Per-Erik Larson kan då komma i kontakt med er kring kräftfrågor, om och när behov uppstår. Vi ska alla komma ihåg att Per-Erik är vår man i dessa frågor. Inget behöver för honom förtigas! Men, om någon inte vill att adressen senare skickas, meddela mig omgående, så tas ni bort från den listan.

Jag kommer att fortsätta att jobba med kräftor ett tag till. Fiskevattenägareförbunden i Småland, tillsammans med riksförbundet och LRF har gett mig i uppdrag att utforma ett studiecirkelmaterial kring kräftor. Det ska vara klart i september, och kommer att finnas för medlemmar i organisationerna att rekvirera. Det kommer att bestå av programförslag för ett antal studiecirkelträffar, med förslag på inriktning, frågeställningar och var man hittar svaren.

Men, till dess, ett stort tack för dessa mycket intressanta och trevliga år, med alla trevliga kräftmänniskor. Hör gärna av er, jag åker fortfarande omkring och håller mycket föredrag kring kräftor och andra skaldjur, i alla former, och även andra angränsande frågor, över hela landet.

Trevlig kräftsommar

Björn Tengelin

Structor
MILJÖTEKNIK

Bettorpsgatan 10

SE-703 69 Örebro

SWEDEN

Tel: (+46) 019-676 26 06

Mobil: 070-693 04 88

Fax: 019-676 26 29

bjorn.tengelin@structor.se

www.structor.se

>((((((°<°))))))<